

Kuopion ja Siilinjärven yhteistoimintasopimuksen toteutuminen vuonna 2021**Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi
Henkilökuljetusten järjestäminen**

Kuopion kaupunginvaltuuston ja Siilinjärven kunnanvaltuuston vuonna 2011 hyväksymässä yhteistoimintasopimuksessa on sovittu joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen lakisääteisistä sekä kuntien keskenään sopimista joukkoliikenteen tehtävistä Kuopion ja Siilinjärven alueella 1.1.2012 alkaen. Sopimusta päivitettiin vastaamaan uudistunutta lainsäädäntöä ja käytäntöjä joukkoliikennelautakunnan päätöksellä 25.10.2018 (56 §).

Sopimuksen mukaan lakisääteisten viranomaistehtävien ja muiden yhdessä sovittujen joukkoliikenteen kehittämistehtävien hoitamisessa vastuukuntana on Kuopion kaupunki.

Tarkistettu yhteistoimintasopimus on liitteenä.

Sopimuksen seuranta Sopimuksen kohdan 6 mukaan sopimuksen toteutumista seurataan kerran vuodessa pidettävässä arviointikokouksessa, jonka Kuopion kaupunkiympäristön palvelualueen joukkoliikennelautakunta järjestää.

Arviointikokous vuoden 2021 toiminnasta pidettiin 11.2.2022. Muistio kokouksesta on liitteenä.

Yhteistoiminnan tavoitteet ja yleiset periaatteet

Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä ja kuntien henkilökuljetuksia siten, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja taloudellisesti.

Palvelutarjontaa on kehitetty hyväksytyn palvelutason mukaisesti kilpailutamalla siten, että eri kokoisilla toimijoilla on ollut mahdollisuus osallistua kilpailuun. Kilpailu alueella on säilynyt eikä hintataso tarjouksissa ole noussut linja-autoliikenteen kustannustason nousua enempää. Kesällä käynnistyneen paikallisliikenteen kustannukset jopa laskivat hiukan edellisten sopimusten hintatasoista. Koululaiskuljetusten suunnittelua ja hankintoja on koordinoitu joukkoliikennepalvelujen kanssa. Siilinjärvi on itse suunnitellut ja hankkinut kiinteästi koulutyöhön liittyvät, erillisesti järjestetyt koululaiskuljetukset. Koska järjestely on toiminut hyvin, ei tehtäviä ole siirretty Kuopiolle, vaikka sopimus antaisi siihen mahdollisuuden.

Toiminnassa on noudatettu Kuopion kaupungin hallintosääntöä ja kaupunkiympäristön palvelualueen toimintasääntöä.

Kuopion kaupunkiKuopion kaupunkiseudun
joukkoliikennelautakunta

24.02.2022

7 §

Yhteistoimintasopimuksen mukaiset tehtävät

Joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena on Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta. Asiantuntijapalveluista ja asioiden valmistelusta vastaa joukkoliikenneyksikkö yhteistyössä Siilinjärven joukkoliikennevastaavan kanssa.

Kesällä 2021 Sansia Oy kilpailutti linja-autoliikenteestä maaseutuliikenteen kohteen 7 (Nilsin sisäiset linjat 62-68) sekä Nilsin asiointiliikenteen bruttoliikennesopimuksiin perustuen. Kohteen liikennöitsijäksi valittiin Mika K. Niskanen Oy, jolle myönnettiin yksinoikeus liikenteeseen erillisellä hallintopäätöksellä lokakuussa 2021.

Loppuvuodesta Sansia Oy kilpailutti Kuopion kaupungin suunnittelupalvelujen, Kuopion Veden ja Siilinjärven maankäytön ja kunnallisteknisen suunnittelun puitesopimuksen. Puitesopimuksen kautta voidaan hankkia ilman uutta kilpailua mm. joukkoliikenteeseen liittyviä suunnitelmia ja selvityksiä.

Kuopion koulukuljetuksista kilpailutettiin Karttulan, Kurkimäen ja Pihkaimäen kuljetukset, jotka käynnistyivät kouluvuoden 2021-2022 alussa.

Koronavirus -epidemia hallitsi edelleen yhteiskuntaa koko vuoden. Epidemian vuoksi oppilaitoksia oli aika ajoin etäopetuksessa ja etätyöt jatkuivat suosituksen mukaisesti laajasti. Tämä heijastui joukkoliikenteen matkustajamäärään, joka jäi 20,2 % vuoden 2019 tason alapuolelle. Kokonaismatkustajamäärä oli 5 905 920, joka oli kuitenkin 13 % vuotta 2020 parempi. Tarjonta säilytettiin hyväksytyn joukkoliikennesuunnitelman mukaisella tasolla, joka lisäsi kuntien nettokustannuksia.

Alueen sopimusliikenne toimi suunnitellun mukaisesti. Kesäkuun alussa paikallisliikenteeseen tuli uuden sopimuksen myötä ensimmäiset 13 sähköautoa ja 10 teliautoa. Sähkön lisäksi uuden liikennekokonaisuuden käyttövoimana on biodiesel. Kokonaislinjakilometrejä syntyi 6 429 664 km, joista 5 406 087 km paikallisliikenteestä. Kokonaislinjakilometrit kasvoivat 4,5 % edellisestä vuodesta pääasiassa edellistä vuotta lyhyemmän kesäliikennekauden vuoksi.

Joukkoliikenteestä annettiin vuoden aikana palautejärjestelmän kautta palautteita 1 041 kappaletta, joka oli lähes 13 % edellistä vuotta enemmän. Palautteita tuli myös puhelimitse.

Asiakastyytyväisyyskyselyjä tehtiin tammikuussa, maaliskuussa, elokuussa ja marraskuussa. Kyselyissä kartoitettiin myös halukkuutta maksaa matkasta nykyistä enemmän sähköiseen liikenteeseen siirryttäessä sekä koronan vaikutusta vastaajien matkustamiseen. Kyselyjen tulosten pohjalta maksettiin liikennöitsijöille bruttoliikennesopimuksiin sisältyviä bonuksia. Kyselytulokset olivat hyviä, joten sanktioita ei syntynyt. Bonuksista vähennettiin kuitenkin sopimuksien mukaiset palvelurikemaksut.

Paperisesta aikataulukirjasta luovuttiin kesäaikatauluihin siirryttäessä lautakunnan päätöksellä 26.11.2020. Aikataulutulosteita toimitettiin mm. palvelupisteisiin, kirjastoihin, toimintakeskuksiin, palvelutaloihin ja maaseudun pitäjäraadeille.

Waltin kausilippujen siirtäminen tunnistepohjaiseen järjestelmään alkoi kesällä. Käyttöön otettiin Waltin mobiilikausiliput Kuopion järjestämän liikenne-

Kuopion kaupunkiKuopion kaupunkiseudun
joukkoliikennelautakunta

24.02.2022

7 §

teen lisäksi Ely -liikenteessä, joka on mukana Kuopion Waltti -järjestelmässä. Ajoneuvolatauksista luovuttiin 7.6.2021. Lisäksi käyttöön otettiin kolmen, kuuden ja kahdentoista kuukauden kausiliput sekä osana oppivelvollisuuden laajentumista puolen kuukauden Kela -kausilippu.

Vuoden 2021 alkupuolella valmistui Paikallisliikenneliiton tilaamana selvitystyö joukkoliikenteen alennuslippujen perusteista ja vaikutuksista. Kuopio osallistuu selvitystyöhön.

Maksuvyöhyke-, lippujen hinta- ja kustannusjakoselvitys valmistui touko-kuussa. Käsitellessään selvitystä 27.5.2021 joukkoliikennelautakunta päätti alentaa Kuopion ja Siilinjärven välisten AB-lippujen asiakashinnat vyöhykkeiden A ja B lippujen hintaisiksi. Muilta osin lautakunta hyväksyi selvityksen sisältämät suositukset tavoitteellisina joukkoliikenteen lähivuosien kehittämistyölle.

Helmikuusta 2022 alkaen koko paikallisliikennealueelle (vyöhyke AB) myydään vain kahden vyöhykkeen lippuja (AB). Tämän vuoksi koko paikallisliikennealueella tulee olla yksi, maksuton vaihtoaika. Lautakunta päätti 25.11.2021 vaihtoajaksi 60 minuuttia. Päättöksen vaikutuksia seurataan ja selvitys vaikutuksista annetaan lautakunnalle toukokuussa 2022. Samassa yhteydessä käytöstä poistui myös Siilinjärven kuntakaasilippu. Muutoksen vuoksi yhteisen liikenteen kustannusjaon uudelleenmäärittely tuli ajankohtaiseksi. Loppuvuodesta käynnistettiin kustannusjakoselvitys, jossa kustannusjako perustuu edellisen selvityksen suosituksen mukaisesti keskimatkan pituuteen.

Källi -hankkeen (Kuopion älykäs liikenne) hankeaikaa jatkettiin lokakuulle 2022 saakka. Hankkeessa toteutettiin adaptiivista liikennevalojärjestelmää, joka osaltaan parantaa joukkoliikenteen sujuvuutta. Lisäksi hankkeen kautta hankitaan lisää matkustamonäyttöjä paikallisliikenteen autoihin matkan aikaisen informaation parantamiseksi. Hankkeen aikana tehdään myös selvitys autonomisista busseista.

Viisaan liikkumisen asiakasraati ei kokoontunut vuoden 2021 aikana koronatilanteen vuoksi.

Kuopion kaupunkiseudun kuuden kunnan, Pohjois-Savon liiton ja valtion yhteisen tahtotilaan perustuva MAL-sopimus 2021-2031 seudun kehittämistä solmittiin kesäkuussa valtion ja Kuopion seudun kuntien kesken. Hyväksyessään sopimuksen seudun kunnat sitoutuivat toteuttamaan sopimuksen sisältämiä kehittämishankkeita vuosille 2021-2023. Joukkoliikenneyksikkö on osallistunut MAL-sopimuksen mukaisen Kuopion kaupunkiseutusuunnitelman laatimiseen, jossa ratkaistaan mm. linjaus seudun joukkoliikennejärjestelmälle.

Joukkoliikenneyksikkö osallistui myös Mutkattomia kuljetuspalveluita kaikkiin elämäntilanteisiin Kuopion seudulla (MUKKE) -hankkeeseen, josta valmistui projektisuunnitelma. Pohjois-Savon liitto myönsi hankkeen asiantuntijapalvelujen hankkimiselle Akke -rahoitusta 70 %. Hanke jatkuu asiantuntijatyönä koko julkisen henkilökuljetusprosessin suunnittelulla.

Matkakeskus avautui 29.1.2021. Matkustajien kokonaispalvelut paranivat avautumisen myötä oleellisesti.

Kuopio on mukana kuuden kaupungin yhteishankkeessa automaattisen matkustajalaskentajärjestelmän, Waltti -silman, toteuttamiseksi. Järjes-

Kuopion kaupunkiKuopion kaupunkiseudun
joukkoliikennelautakunta

24.02.2022

7 §

telmän avulla saadaan tietoa bussista poistuvien matkustajien määrästä pysäkeittäin. Tavoitteena on mm. parantaa bussien täyttöasteen seuranta ja sitä kautta auttaa väljyyden säilymistä busseissa esim. vakavissa tartuntatautilanteissa.

Yhteiset toimet

Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 31.7.2021 saakka:

Sakari Pääkkö pj, varalla Osmo Huopainen (Kuopio)
Matti Venäläinen varapj, varalla Kalle Savolainen (Siilinjärvi)
Tuula Niskanen, varalla Riitta Renvall (Siilinjärvi)
Anna Partanen, varalla Paula Koponen (Kuopio)
Kati Seppälä, varalla Anna Soukkamäki (Kuopio)
Anu Vartiainen, varalla Päivi Ahonen (Kuopio)
Risto Pirinen, varalla Jorma Koponen (Kuopio)

Kuopion kaupunginhallituksen edustajana oli Heikki Meriranta, varalla Harri Auvinen.

Siilinjärven kunnanhallituksen edustajana oli Seppo Kiiski, varalla kunnanhallituksen puheenjohtajan erikseen nimeämä henkilö.

Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 1.8.2021 alkaen:

Petri Kaunisto pj, varalla Jukka Paananen (Kuopio)
Aki Partanen varapj, varalla Tommi Jäppinen (Siilinjärvi)
Mika Eskelinen, varalla Sami Räsänen (Kuopio)
Merja Kaija, varalla Tanja Pitkäjoki (Siilinjärvi)
Anu Kähkönen, varalla Maarit Kosunen (Kuopio)
Petri Rissanen, varalla Heikki Matero (Kuopio)
Tuuli Vaittinen, varalla Laura Kuusela (Kuopio)

Kuopion kaupunginhallituksen edustajana on Pekka Niiranen, varalla Eero Wetzell.

Siilinjärven kunnanhallituksen edustajana on Keijo Ryyänen, varalla kunnanhallituksen puheenjohtajan erikseen nimeämä henkilö.

Esittelijänä lautakunnan kokouksissa oli joukkoliikennepäällikkö.

Lautakunta kokoontui kevätkaudella viisi kertaa, päätöksiä tehtiin 33. Kokoukset pidettiin etäkokouksina koronatilanteen vuoksi. Syyskaudella uusi lautakunta kokoontui kolme kertaa, päätöksiä syntyi 24. Myös syyskauden kokoukset pidettiin etäkokouksina syyskuun aloituskokousta lukuun ottamatta. Toiminnassa on noudatettu Kuopion kaupungin hallintosääntöä ja kaupunkiympäristön palvelualueen toimintasääntöä.

Joukkoliikenneyksikö

Yksikön vetäjänä oli joukkoliikennepäällikkö. Yksikössä oli toukokuun alusta elokuun loppuun kaksi kesäharjoittelijaa. Toisen työsuhtetta jatkettiin sen jälkeen 4.11.2021 saakka. Muuten henkilöresursseissa ei tapahtunut muutoksia.

Talous ja kustannusten jako

MAL -sopimuksen mukainen joukkoliikenteen valtionavun perusrahoitus on 1 080 000 € sekä ympäristöperusteinen valtionapu 1 000 000 €. Lisäksi

Kuopion kaupunkiKuopion kaupunkiseudun
joukkoliikennelautakunta

24.02.2022

7 §

Traficom myönsi koronan aiheuttamiin lipputulomenetyksiin valtionavustusta yhteensä 1 775 000 € ja joukkoliikenteen markkinointiin 15 000 €. Perusrahoitus jaettiin kuntien kesken avoimen joukkoliikenteen toteutusten kustannusten suhteessa. Koronatuki puolestaan jaettiin lipputulovähenemien suhteessa. Ympäristöperusteinen valtionapu kohdentui kokonaan Kuopiolle puhtaaseen paikallisliikenteeseen. Valtionapuhakemuksen mukaiset markkinointikustannukset eivät toteudu täysimääräisesti, joten valtionapu jää päätöstä pienemmäksi.

Yhteisen liikenteen kustannukset jaettiin lautakunnan hyväksymien jakosuhteiden mukaisesti. Jakosuhteet on määritelty sopimuksen mukaisesti matkustuksen suhteessa (kyytiin nousevat matkustajat kuntakohtaisilta pysäkeiltä). Viranomaiskustannukset jaettiin asukaslukujen (Siilinjärvi 15 %, Kuopio 85 %) suhteessa. Laskutus tehtiin neljännesvuosittain.

Joukkoliikenteen talousarvioesityksen 2022 lautakunta hyväksyi osaltaan 30.9.2021. Hyväksytty talousarvio toimitettiin lautakunnalle sähköpostitse 11.1.2022.

Neuvottelu- ja lausuntomenettely

Liikenteisiin esitetyistä merkittävistä muutoksista on neuvoteltu muiden kuntien, toimivaltaisten viranomaisten ja liikennöitsijöiden kanssa. Sopimusliikennöitsijöiden kanssa on pidetty teams -palavereita.

Pohjois-Savon Ely -keskuksen kanssa on käyty sopimuskatselmuksia kustannusten ja lipputulojen jaosta. Lisäksi on osallistuttu Elyn järjestämiin alueellisen joukkoliikennetyöryhmän kokouksiin.

Vaikutusten arviointi

Esitys

Esitän joukkoliikennelautakunnalle, että se hyväksyy vuoden 2021 Kuopion kaupunkiseudun viranomaistoiminnan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Liitteet

- 4 1730/2022 Yhteistoimintasopimus 25.10.2018
- 5 1730/2022 Muistio vuodesta 2021

Valmistelija

Seija Pasanen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 5424

Päätösehdotus

Joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Lautakunta hyväksyy joukkoliikennepäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

